

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371)7388624 ♦ fakss (+371)7388634 ♦ e-pasts: tpkc@apollo.lv
(...)

SIA "MAKSINET"
Reģ. nr. LV 40003535085
Lielvārdes ielā 103-63,
Rīgā, LV - 1084

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2006.gada 7.jūnijā

Nr.19 -lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2006.gada 7.aprīlī saņemta (...) 2006.gada 5.aprīļa sūdzība (turpmāk – *Sūdzība*) ar tai pievienotiem dokumentiem par SIA "MAKSINET" nepareizi aprēķinātu maksu par nenodrošinātu interneta pakalpojumu (t.i., "MAKSINET" vairākkārtīgi pārtraukusi piekļūšanu internetam, bet 2003.gada augustā atslēgusi internetu bez brīdinājuma) un par SIA "MAKSINET" pieprasīto samaksu LVL 233,68 apmērā saskaņā ar rēķinu Nr.2003-08-702.

Sūdzībā izteikts lūgums atzīt SIA "MAKSINET" prasību par Ls 233,68 apmaksu saskaņā ar rēķinu Nr.2003-08-702 par nepamatotu, kā arī izvērtēt ar SIA "MAKSINET" 2003.gada 10.februārī noslēgtā līguma Nr.24J-80/6702 (turpmāk – *Līgums*) atbilstību patērētāju jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem un atzīt *Līguma* 2.3., 2.4., 3.2., 3.8. apakšpunktus par spēkā neesošiem un uzdot SIA "MAKSINET" izbeigt pārkāpumu.

PTAC 2006.gada 13.aprīlī nosūtīja Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – *SPRK*) vēstuli Nr. 8-05/2482, ar kuru pārsūtīja *Sūdzību* izskatīšanai daļā par SIA "MAKSINET" nepareizi noteikto maksu par interneta pakalpojumu sakarā ar līguma noteikumiem neatbilstoša pakalpojuma sniegšanu izskatīšanai savas kompetences ietvaros, kā arī vienlaicīgi *PTAC* lūdza *SPRK* sniegt atzinumu par to, vai *Līgums* atbilst *Elektronisko sakaru likuma* prasībām un citiem elektronisko sakaru nozari reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

PTAC 2006.gada 27.aprīlī saņēma *SPRK* 2006.gada 26.aprīļa vēstuli Nr.1-2.72/1234, kurā sniegts atzinums par *Līguma* atbilstību elektronisko sakaru nozari reglamentējošiem normatīvajiem aktiem.

SPRK vēstulē Nr. 1-2.72/1234 norādīts, ka *Līgumā* nav ietverta šāda informācija: 1) abonentam sniegto elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes nosacījumi; 2) elektronisko sakaru komersanta sniegto elektronisko sakaru

pakalpojumu lietošanas noteikumi; 3) kompensācijas un atlīdzības noteikumi, kas piemērojami, ja līgumā iekļautie elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes nosacījumi nav ievēroti; 4) abonenta pretenziju iesniegšanas kārtība; 5) elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanas un elektronisko sakaru pakalpojumu līguma izbeigšanas nosacījumi neatbilst *Elektronisko sakaru likumam* un Ministru kabineta 2001.gada 7.marta noteikumiem Nr.298 "*Kārtība, kādā pārtraucama sabiedrisko pakalpojumu sniegšana*". Tāpat *SPRK* secinājusi, ka *Līgums* neatbilst *Elektronisko sakaru likuma* 22.panta trešās daļas prasībām.

2006.gada 3.maijā *PTAC* saņēma SIA "MAKSINET" skaidrojumu (turpmāk – *Skaidrojums*) par *Līguma* noteikumu atbilstību *PTAL* prasībām. *Skaidrojumā* norādīts, ka: (1) Pirms *Līguma* parakstīšanas (...) tika iepazīstināts ar *Līguma* tekstu; (2) SIA "MAKSINET" uzskata, ka atsauce uz *PTAL* 6.panta 5.daļu ir nepamatota, jo patērētājam ir iespējams lūgt pārskatīt līguma nosacījumus, taču pirms *Līguma* noslēgšanas (...) šādu interesi neesot izrādījis, vienlaicīgi norādīts, ka *Līguma* noteikumi (...) esot tikuši izskaidroti. Iepriekš minēto apstiprinot arī apstāklis, ka *Līgums* ticis noslēgts 2003.gada 10.februārī, taču sūdzības par *Līguma* nosacījumiem iesniegtas tikai 2005.gadā – t.i., pēc diviem gadiem, kas liecinot par patērētāja negodprātību; (3) *Līguma* 3.2.apakšpunktā ietvertā šķīrējtiesas klauzula tikusi iekļauta *Līgumā*, lai atvieglotu pušu savstarpējo strīdu atrisināšanas kārtību, kā arī norādīts, ka šķīrējtiesas klauzulas esamība patērētāju apmierināja un pret to neesot izteiktas pretenzijas, tas pats attiecoties arī uz pārējiem *Līguma* punktiem, par ko lūgts dot skaidrojumu. (4) *Līguma* 2.3. un 2.4. punktā ietvertie līguma nosacījumi neesot pretrunā ar *PTAL* 5.pantu, jo esot ievērots pušu tiesiskās vienlīdzības princips.

PTAC 2006.gada 17.maijā saņēma (...) 2006.gada 15.maija iesniegumu, kurā (...) norādījis, ka 2003.gada 10.februārī noslēgtais *Līgums* ar SIA "MAKSINET" ir laužts, taču prasība atzīt *Līguma* 2.3., 2.4., 3.2. un 3.8. apakšpunktus par spēkā neesošiem ir saistīta ar SIA "MAKSINET" mēģinājumiem uz šo *Līguma* punktu pamata nepamatoti piedzīt no (...) LVL 233,68 un ar iespējamo strīdu izskatīšanu šķīrējtiesā.

PTAC izskatot lietā esošos materiālus, **konstatē**:

[1] *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* (turpmāk – *PTAL*) 25.panta ceturtās daļas 6.punktā ir noteikts, ka *PTAC* funkcijās ietilpst patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība līgumu projektos un līgumos, ko patērētāji slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem vai pakalpojumu sniedzējiem, arī normatīvajos aktos paredzēto darbību veikšana, lai ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs grozītu līguma projektu vai pārtrauktu pildīt līguma noteikumus, ja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā konstatēti netaisnīgi vai neskaidri noteikumi.

Līdz ar to *PTAC* ir tiesīgs izvērtēt starp (...) un SIA "MAKSINET" noslēgtā 2003.gada 10.februāra *Līguma* atbilstību *PTAL* prasībām.

[2] Sakarā ar *Līgumu* (...) saskaņā ar *PTAL* 1.panta 3.punktu ir uzskatāms par patērētāju (turpmāk – *Patērētājs*), savukārt SIA "MAKSINET" kā interneta pakalpojuma sniedzēja atbilstoši *PTAL* 1.panta 4.punktam – par pakalpojumu

sniedzēju. Līdz ar to uz līgumiskajām attiecībām starp SIA "MAKSINET" un *Patērētāju* ir attiecināmi *PTAL* noteikumi.

[3] Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem. Atbilstoši *PTAL* 6.panta ceturtās daļas noteikumiem, novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus.

[4] Lai arī *Līgumu Patērētājs* ir parakstījis, tomēr *PTAL* ir paredzēti izņēmumi no vispārējiem līgumu noslēgšanas noteikumiem: ka netaisnīgs līguma noteikums, kurš nav ticis apspriests, var tikt atzīts par spēkā neesošu. Turklāt *PTAL* 6.panta piektā daļa nosaka, ka līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta sesto daļu, ja ir apspriesti līguma atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti arī pārējie līguma noteikumi. No minētās tiesību normas izriet, ka par apspriestu līguma noteikumu ir atzīstams tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji savstarpēji apspriežoties (savstarpēji apmainoties viedokļiem) ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi (skatīt, LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums Lietā Nr. C30 5190 03 SKA – 59, nav publicēts).

Atbilstoši *PTAL* 6.panta septītajai daļai, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt. No *PTAL* 6.panta septītās daļas izriet, ka SIA "MAKSINET" kā pakalpojuma sniedzējai ir tiesiskais pienākums pierādīt to, ka *Līguma* noteikumi tika apspriesti ar *Patērētāju*.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 161.panta pirmo daļu „*Administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, kas satur ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņa prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi*”. SIA "MAKSINET" *Skaidrojums* nesatur pierādījumus tam, ka *Līguma* noteikumi tika apspriesti ar *Patērētāju*. Turklāt *Sūdzībā Patērētājs* norādījis, ka noslēdzot *Līgumu* tā noteikumi nav tikuši savstarpēji apspriesti un ka *Patērētājam* piedāvāts noslēgt *Līgumu* SIA "MAKSINET" piedāvātajā redakcijā.

[5] *Līguma* 2.2.apakšpunkts satur noteikumu, ka „*IZPILDĪTĀJS patur tiesības veikt izmaiņas un papildinājumus cenrādī, par to brīdinot PASŪTĪTĀJU divas nedēļas pirms to stāšanās spēkā.*

Ja PASŪTĪTĀJS nepiekrīt augšminētajām izmaiņām, tas brīdina par to IZPILDĪTĀJU rakstiski 5 (piecu dienu) laikā no dienas, kad PASŪTĪTĀJAM tie kļuva zināmi”.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 12.punktu netaisnīgs līguma noteikums ir tāds, kas atļauj ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam vienpusēji grozīt līguma noteikumus vai preces vai pakalpojuma raksturojumu. Ņemot vērā Padomes 1993.gada 5.aprīļa Direktīvas 93/13/EEC par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (turpmāk – *Direktīva*) noteikumus, SIA "MAKSINET" *Līguma projektā* vajadzētu paredzēt pamatotus iemeslus, kādos gadījumos tiek palielināti pakalpojuma tarifi vai cenas, piemēram, izmaiņas nodokļos.

Saskaņā ar *Līguma* 2.1.apakšpunktu pakalpojumu cenrādis ir neatņemama līguma sastāvdaļa. *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *Elektronisko sakaru likuma* 23.panta trešo daļu elektronisko sakaru komersantam jāinformē abonents par līguma nosacījumu grozījumiem un tiesībām izbeigt līgumu bez līgumsoda piemērošanas ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms līguma nosacījumu grozījumu spēkā stāšanās dienas. Līdz ar to *Līguma* 2.2. apakšpunkta pirmajā teikumā noteiktais divu nedēļu termiņš neatbilst *Elektronisko sakaru likuma* 23.panta trešajā daļā noteiktajam termiņam, kādā ir jābrīdina patērētājs. Turklāt *PTAC* norāda, ka abonentam (patērētājam) ir tiesības izbeigt līgumu bez līgumsoda piemērošanas, ja abonents saņēmis elektronisko sakaru komersanta paziņojumu par līguma nosacījumu grozījumiem, bet tiem nepiekrīt (*Elektronisko sakaru likuma* 23.panta trešā daļa).

Tādējādi *PTAC* konstatē, ka *Līguma* 2.2.apakšpunkta pirmajā teikumā iekļautais līguma noteikums, kas neatbilst *Elektronisko sakaru likuma* 23.panta trešās daļas noteikumiem, ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, jo tādējādi nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta 1.daļas noteikumiem pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt patērētājam tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā arī ar citiem normatīvajiem aktiem.

Ņemot vērā iepriekš konstatēto, *Līguma* 2.2.apakšpunkta pirmā teikumā iekļautais līguma noteikums saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu (kontekstā ar *PTAL* 6.panta 1.daļu) un *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums.

Tāpat *PTAC* norāda, ka saskaņā ar *PTAL* 6.panta otro daļu līguma noteikumi formulējami vienkāršā un saprotamā valodā. Neskaidri un neprecīzi rakstveida līguma noteikumi tiek tulkoti par labu patērētājam. *PTAC* norāda, ka *Līguma* 2.2.apakšpunkta otrajā teikumā ietvertais līguma noteikums ir neskaidrs līguma noteikums, jo no šī noteikuma nav saprotams, kāds ir sekas tam, ja pasūtītājs (patērētājs) nepiekrīt izmaiņām un ir brīdinājis par to SIA "MAKSINET" *Līguma* 2.2.apakšpunkta otrajā teikumā noteiktajā termiņā.

[6] *Līguma* 2.3.apakšpunkts satur noteikumu, ka „*Rēķini tiek izsūtīti ik mēnesi un PASŪTĪTĀJAM tos ir jāapmaksā 10 dienu laikā. Ja PASŪTĪTĀJS aizkavē apmaksu, IZPILDĪTĀJS ir tiesīgs bez iepriekšēja brīdinājuma pārtraukt pakalpojumu sniegšanu līdz apmaksas saņemšanai*”.

Saskaņā ar 2001.gada 3.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr.298 „*Kārtība, kādā pārtraucama sabiedrisko pakalpojumu sniegšana*” 7.punktu „*Ja lietotājs noteiktā termiņā nesamaksā par telekomunikāciju pakalpojumiem vai nav samaksājis par kādu no saņemtajiem telekomunikāciju pakalpojumiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs var pārtraukt sniegt telekomunikāciju pakalpojumus, par to rakstiski brīdinot lietotāju 10 dienas iepriekš.*”

Sabiedrisko pakalpojuma sniedzēja un lietotāja noslēgtajā līgumā paredzētajos gadījumos sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs var pārtraukt sniegt telekomunikāciju pakalpojumus bez iepriekšējas lietotāja brīdināšanas”.

Kā redzams no noslēgtā *Līguma*, tad tajā nav atrunāti atsevišķi gadījumi, kuros SIA "MAKSINET" būtu tiesīga pārtraukt pakalpojuma sniegšanu bez iepriekšējas lietotāja brīdināšanas. Tādējādi *PTAC* konstatē, ka *Līguma* 2.3.apakšpunkta otrajā teikumā ietvertais noteikums, no kā izriet, ka SIA "MAKSINET" ir tiesības pārtraukt pakalpojuma sniegšanu bez iepriekšēja brīdinājuma, gadījumā, ja patērētājs ir aizkavējis rēķinu apmaksu, neatbilst minēto noteikumu 7.punkta pirmās daļas prasībām, jo saskaņā ar šo noteikumu 7. punkta pirmo daļu SIA "MAKSINET" par pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanu ir jābrīdina patērētājs rakstiski 10 dienas iepriekš. Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 2.3.apakšpunkta 2.teikumā ietvertais noteikums, kas neatbilst minēto noteikumu 7.punkta pirmās daļas prasībām, ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, jo nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām. *PTAL* 6.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 2.3.apakšpunkta otrajā teikumā ietvertais līguma noteikums saskaņā ar *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu (kontekstā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu) un *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums.

[7] *Līguma* 2.4.apakšpunkts satur noteikumu, ka „*Par pakalpojumu apmaksas termiņa nokavējumu PASŪTĪTĀJS maksā IZPILDĪTĀJAM līgumsodu 2,5% no aizkavēto maksājuma summas par katru nokavējuma dienu”.*

Patērētājs *Sūdzībā* norādījis, ka *Līguma* 2.4.apakšpunktā noteiktais līgumsods ir neproporcionāli liels. Attiecībā uz līgumsoda proporcionalitāti *PTAC* norāda, ka, lai arī līgumsods saskaņā ar *Civillikuma* 1716.panta noteikumiem ir viens no saistību pastiprināšanas veidiem, ko uzņemas ciest patērētājs saistību neizpildes vai nepienācīgas izpildes gadījumā, tomēr *PTAL* 6.panta trešās daļas 4.punkts nosaka, ka par netaisnīgu līguma noteikumu it uzskatāms tāds līguma noteikums, kas „*uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu”.*

Arī civiltiesību doktrīnā pastāv viedoklis, ka „*domājams, ka Latvijā vadoties no labiem tikumiem, pārāk lielu līgumsodu varētu atzīt par netaisnu”* (K. Torgāns: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.) R: Mans Īpašums, 2000, 225.lpp). *PTAC*, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti ņem vērā arī *PTAL* 5.pantā noteikto līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, no kā izriet, ka vērtējot līgumsoda proporcionalitāti ir jāievēro arī labticīguma prasības, kā arī tas, ka līgumsoda apmērs nedrīkst būt paverdzinošs vai nesamērīgi liels. Pie tam, vērtējot līgumsoda proporcionalitāti jāvadās arī no samērīguma kritērija, ievērojot, ka „*pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas”* (K. Torgāns: Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.) R: Mans Īpašums, 2000, 225.lpp).

Piemēram, ja patērētājs nav nomaksājis ikmēneša abonēšanas maksu LVL 12.71 apmērā, tad *Līguma* 2.4.apakšpunktā noteiktais līgumsods 2,5% (procentu) apmērā no aizkavēto maksājuma summas par katru nokavējuma dienu nav vērtējams kā nesamērīgi liels, jo summa, kas būtu jāmaksā patērētājam, ja patērētājs nokavējis

vienu dienu būtu apmēram LVL 0,32, savukārt līgumsoda apmērs mēnesī sastādītu LVL 9,60.

Ņemot vērā augstāk minēto, *PTAC Līguma* 2.4.apakšpunktā noteikto līgumsodu 2,5% apmērā no savlaicīgi nenomaksātās summas par katru nokavēto dienu nevērtē kā neproporcionāli lielu, jo tas atbilst samērīguma kritērijiem.

[8] *Līguma* 3.2.apakšpunkts satur noteikumu, ka „*Jebkurš strīds, nesaskaņa vai prasība, kas izriet no šī līguma, skar šo līgumu, šī līguma grozīšanu, pārkāpšanu, izbeigšanu, likumību, spēkā esamību vai iztulkošanu, tiks izšķirts Baltijas šķīrējtiesā, saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu, pielietojot rakstveida procesu, viena šķīrējtiesneša sastāvā*”.

Konkrētais *Līguma* noteikums paredz strīdu izskatīšanu tikai vienā šķīrējtiesā - Baltijas šķīrējtiesā. *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punkts nosaka, ka netaisnīgs līguma noteikums ir tāds noteikums, kas izslēdz vai kavē patērētāju tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā. No konkrētās tiesību normas izriet, ka jebkurš līguma noteikums, kas kavē patērētāju izmantot iepriekš minētās tiesības, ir uzskatāms par netaisnīgu. *Līguma* 3.2.apakšpunkta noteikums, kas paredz strīdu izskatīšanu ar patērētāju tikai šķīrējtiesā - Baltijas šķīrējtiesā izslēdz patērētāja tiesības vērsties vispārējā tiesā.

Arī Satversmes tiesa 2005.gada 17.janvāra spriedumā Lietā Nr.2004-10-01 9.3.2.rindkopā ir atzinusi, ka patērētāju tiesības paredz īpašus ierobežojumus šķīrējtiesas līguma noslēgšanai. Satversmes tiesa minētajā spriedumā arī norādījusi uz to, ka „*arī šķīrējtiesām pēc savas iniciatīvas jāizvērtē patērētāju līgumā iekļautās šķīrējtiesas klauzulas spēkā esamība. Taisījušas spriedumu, kas valsts tiesās izrādītos neizpildāms, tās var kļūt atbildīgas pret lietas dalībniekiem par lieka procesa veikšanu*”.

Tāpat profesors K. Torgāns ir norādījis, ka: „*ļaujot bez ceremonijām patērētājam uzspiest vienu šķīrējtiesnesi un ar to viņam atņemt iespēju uz lietas izskatīšanu tiesā, tiek pārkāpts Patērētāju tiesību aizsardzības likums*” (K. Torgāns. *Šķīrējtiesas Latvijā: vajadzīgas radikālas pārmaiņas*. Jurista Vārds, 11.01.2005.). K. Torgāns skaidrojis, ka šķīrējtiesas process galvenokārt ir domāts strīdu izskatīšanai starp komersantiem, kas noteikts arī UNCITRAL noteikumos (United Nation Commission On International Trade Rule, Arbitration rules, General Assembly Resolution 31/98), kas pārņemti daudzu Latvijas šķīrējtiesu reglamentos.

Arī pastāvošā tiesu praksē (LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedums Lietā Nr.C30 5190 03 SKA-59; Administratīvās apgabaltiesas 2005.gada 30.septembra spriedumā Lietā Nr. C 30519003 AA 490-05/5) ir atzīts, ka ar patērētāju noslēgtā līgumā šķīrējtiesas klauzula ir netaisnīgs līguma noteikums un līdz ar to atzīstams par spēkā neesošu.

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 3.2. apakšpunkts saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 7.punktu vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo paredz iespēju strīdu izskatīšanai tikai šķīrējtiesā – Baltijas šķīrējtiesā, kas rada situāciju, ka patērētājam tiek izslēgtas tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā, pie tam, no lietas materiāliem izriet, ka *Patērētājs* nav izteicis īpašu piekrišanu *Līguma* 3.2.apakšpunktā ietvertajai šķīrējtiesas klauzulai.

[9] *Līguma 3.8.apakšpunkts satur noteikumu, ka „Par šī līguma noteikumu neievērošanu, izņemot šā līguma p2.3., IZPILDĪTĀJS ir tiesīgs pieprasīt no PASŪTĪTĀJA līgumsodu līdz 500 (piecsimt latiem)”.*

PTAC konstatē, ka par Līguma noteikumu neievērošanu Līgumā līgumsods ir paredzēts tikai vienai no līgumslēdzēju pusēm – patērētājam, neparedzot nekādu līgumsodu SIA ”MAKSINET” gadījumā, ja SIA ”MAKSINET” pārkāpj (neievēro) šī Līguma noteikumus, piemēram, saskaņā ar Līguma 1.punktu nenodrošina patērētājam piekļušanu interneta tīklam visu diennakti. No Līguma neizriet, ka patērētājs (pasūtītājs) varētu saņemt ekvivalentu līgumsodu gadījumā, ja SIA ”MAKSINET” (izpildītājs) nepilda savas saistības. Tomēr jāņem vērā, ka no Līguma izriet pienākumi abām pusēm – arī SIA ”MAKSINET”, ne tikai patērētājam. Tādējādi PTAC, pamatojoties uz PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktu norāda, ka Līguma 3.8.apakšpunkts ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, jo šāds līguma noteikums patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī salīdzinājumā ar pakalpojuma sniedzēju un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, jo par Līguma saistību nepildīšanu SIA ”MAKSINET” nav paredzēts nekāds līgumsods – saistību pastiprināšanas līdzeklis, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Tāpat PTAC norāda, ka Līguma 3.8.apakšpunktā nav noteikti līgumsoda piemērošanas kritēriji, pēc kādiem patērētājam tiek noteikts piemērojamā līgumsoda apmērs, kā arī norāda, ka var rasties gadījumi, kad vienāda apmēra līgumsods var attiekties uz dažāda smaguma līguma pārkāpumiem. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 1.punktu Līguma 3.8.apakšpunkts ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums.

[10] *Attiecībā uz Patērētāja Sūdzībā norādīto, ka Līguma 2.3.apakšpunkta noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, jo Līgums neparedz Patērētājam tiesības nemaksāt par pakalpojumu tā nesniegšanas vai nekvalitatīvas sniegšanas gadījumā, PTAC norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdžējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesības atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otram zaudējumus. Ja sniegtais pakalpojums ir līguma noteikumiem neatbilstošs vai netiek sniegts, tad patērētājs ir tiesīgs izmantot PTAL noteiktās tiesības neatkarīgi no tā, vai tas ir noteikts Līgumā.*

PTAC norāda, ka, tā kā no PTAC rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka (...) un SIA ”MAKSINET” starpā noslēgtais Līgums ir laužts un vairs nav spēkā esošs, tad šajā gadījumā no Līguma, kas zaudējis spēku, nav lietderīgi izslēgt kādu noteikumu. Līdz ar to PTAC konkrētajā gadījumā neuzskata par lietderīgu pieprasīt SIA ”MAKSINET” pārtraukt pildīt vai grozīt ar (...) netaisnīgos Līguma noteikumus, izņemot attiecīgo šķīrējtiesas klauzulu. Attiecībā uz Līguma 3.2.apakšpunktā ietvertu šķīrējtiesas līgumu PTAC norāda, ka ir lietderīgi pieprasīt SIA ”MAKSINET” pārtraukt pildīt šādu līguma noteikumu ar (...) ņemot vērā, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 493.panta trešās daļas noteikumiem šķīrējtiesas līgums ir spēkā neatkarīgi no galvenā līguma spēkā esamības. Atbilstoši Civilprocesa likums 493.panta trešajai daļai „Ja vienošanās par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā kā atsevišķs noteikums ir ietverts pušu noslēgtajā līgumā, šī vienošanās uzskatāma par patstāvīgu līgumu. Ja līguma termiņš izbeidzies vai līgums atzīts par spēkā neesošu, vienošanās par strīda nodošanu izšķiršanai šķīrējtiesā paliek spēkā”.

Ņemot vērā augstāk minēto un pamatojoties uz *PTAL* 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, 6.panta trešās daļas 1., 7. punktu, 6.panta ceturto, sesto un septīto daļu, 25.panta ceturtās daļas 6.punktu, 25.panta astotās daļas 1.punktu, Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumu Nr.889 "*Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums*" 4.11.apakšpunktu, *PTAC* **pieprasa** SIA "MAKSINET":

- 1) pārtraukt pildīt netaisnīgo *Līguma* 3.2. apakšpunkta noteikumu ar patērētāju (...).
- 2) pārtraukt pildīt ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos tāda paša satura līguma noteikumus kā *Līguma* 2.2.apakšpunkta pirmajā teikumā ietvertais līguma noteikums, 2.3.apakšpunkta otrajā teikumā ietvertais līguma noteikums, 3.8.apakšpunkta noteikums un 3.2.apakšpunkta noteikums (ja patērētājs šāda satura līguma noteikumam nav izteicis īpašu piekrišanu).
- 3) **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās** dienas grozīt tāda paša satura līguma noteikumus kā *Līguma* 2.2.apakšpunkta pirmajā teikumā ietvertais līguma noteikums, 2.3.apakšpunkta otrajā teikumā ietvertais līguma noteikums, 3.2. un 3.8.apakšpunktu noteikumi patērētājiem piedāvātajos līguma projektos.
- 4) sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošajā daļā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu Patērētāju tiesību aizsardzības centrā, Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 157. Lēmums stājas spēkā 2006.gada 15.jūnijā

Direktore

B. Vītoliņa

(...)

IZRAKSTS PAREIZS